

IFRS 20 – Chuẩn mực mới về kiểm soát giá

Tóm tắt

Ngày 27 tháng 5 năm 2026, Hội đồng Chuẩn mực Kế toán Quốc tế (IASB) đã ban hành một chuẩn mực mới về kế toán cho các công ty chịu sự kiểm soát giá, có tên gọi IFRS 20 ‘Tài sản pháp lý và Nợ phải trả pháp lý’ (“Chuẩn mực”). Chuẩn mực này thay thế IFRS 14 ‘Tài khoản hoãn lại theo quy định’ và sẽ tác động đến các đơn vị cung cấp hàng hóa và/hoặc dịch vụ chịu sự kiểm soát giá theo một số hình thức nhất định.

Chuẩn mực bao gồm các yêu cầu ghi nhận và đo lường mới, cũng như yêu cầu trình bày và thuyết minh để giúp người dùng báo cáo tài chính hiểu được tác động của các chênh lệch thời gian do kiểm soát giá đến hiệu quả hoạt động của đơn vị.

Bối cảnh

Các đơn vị báo cáo hoạt động trong các ngành cụ thể cung cấp các dịch vụ thiết yếu như nước, khí đốt và điện thường chịu sự kiểm soát của các cơ quan quản lý nhà nước, quy định mức phí mà các đơn vị được phép thu của khách hàng. Các hoạt động này được điều chỉnh bởi các thỏa thuận pháp luật.

Chuẩn mực này áp dụng cho các đơn vị chịu các thỏa thuận pháp luật xác định khoản bồi hoàn mà đơn vị có quyền thu đối với hàng hóa và dịch vụ theo pháp luật, và thời điểm đơn vị được phép thay đổi khoản bồi hoàn đó thông qua việc kiểm soát mức giá.

Trong một số trường hợp, các thỏa thuận này phát sinh các chênh lệch về thời gian, khi doanh thu ghi nhận trong một kỳ theo IFRS 15 không khớp với khoản bồi hoàn mà đơn vị được hưởng. IFRS 20 nhằm giải quyết chính những tình huống này.

Tóm tắt các yêu cầu mới

IFRS 20 là chuẩn mực bổ sung thông tin cho các Chuẩn mực Kế toán IFRS khác như IFRS 15. Đơn vị phải áp dụng các chuẩn mực IFRS khác để hạch toán các quyền và nghĩa vụ phát sinh từ các thỏa thuận pháp lý trước khi áp dụng IFRS 20. Các yêu cầu chính của IFRS 20 được tóm tắt trong bảng dưới đây.

Định nghĩa tài sản và nợ phải trả pháp lý

- Tài sản hoặc nợ phải trả pháp lý là quyền có thể thực thi hoặc nghĩa vụ hiện tại, phát sinh từ thỏa thuận pháp lý, để cộng hoặc trừ một khoản tiền khi xác định mức phí được kiểm soát tính cho khách hàng trong các kỳ tương lai.
- Tài sản pháp lý phát sinh khi một phần hoặc toàn bộ khoản bồi hoàn được cho phép đối với hàng hóa và dịch vụ đã được thực hiện nhưng chưa được ghi nhận doanh thu theo IFRS 15. Nợ phải trả pháp lý được ghi nhận khi một phần hoặc toàn bộ khoản bồi hoàn được cho phép đối với hàng hóa và dịch vụ sẽ được thực hiện trong tương lai đã ghi nhận vào doanh thu theo IFRS 15.

<p>Ghi nhận và đo lường</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Thu nhập và chi phí pháp lý được ghi nhận phản ánh thay đổi số dư các khoản tài sản và nợ phải trả pháp lý. • Trừ một số trường hợp đặc thù, đơn vị phải ghi nhận tất cả tài sản và nợ phải trả pháp lý hiện hữu vào cuối kỳ báo cáo, cùng tất cả thu nhập và chi phí pháp lý phát sinh trong kỳ. • Tài sản và nợ phải trả pháp lý phải được đo lường bằng phương pháp dòng tiền, sử dụng ước tính cập nhật về dòng tiền tương lai, chiết khấu theo lãi suất pháp lý xác định hoặc ngầm định từ thỏa thuận pháp lý. • Khi đo lường tài sản và nợ phải trả pháp lý sau khi ghi nhận lần đầu, đơn vị cần cập nhật báo cáo dòng tiền tương lai ước tính từ tài sản và nợ phải trả. Việc ước tính cần tiếp tục sử dụng lãi suất chiết khấu pháp lý được xác định khi ghi nhận lần đầu.
<p>Trình bày</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tất cả thu nhập và chi phí pháp lý được phân loại là doanh thu trong báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh, trình bày giá trị thuần như một khoản mục riêng biệt tách khỏi doanh thu ghi nhận theo IFRS 15. • Trong một số trường hợp, việc áp dụng các chuẩn mực IFRS khác có thể dẫn đến ghi nhận thu nhập hoặc chi phí trong thu nhập toàn diện khác (OCI). Trong trường hợp này, thu nhập và chi phí pháp lý liên quan đến các khoản mục này cũng được trình bày trong thu nhập toàn diện khác. • Tài sản và nợ phải trả pháp lý phải trình bày thành các khoản mục riêng biệt trên bảng cân đối kế toán, phân loại ngắn hạn hoặc dài hạn theo IFRS 18.
<p>Thuyết minh</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yêu cầu thuyết minh nhằm giúp người đọc báo cáo hiểu các khoản được ghi nhận liên quan đến tài sản/nợ phải trả pháp lý và thu nhập/chi phí pháp lý, cũng như bản chất của các tài sản và nợ phải trả chưa được ghi nhận. • Đối với tài sản và nợ phải trả pháp lý, cần thuyết minh bằng đối chiếu từ số dư đầu kỳ đến cuối kỳ, trong đó các thay đổi được nhóm theo: thay đổi trong báo cáo lãi hoặc lỗ, thay đổi trong OCI, và các thay đổi khác. • Chuẩn mực cũng bao gồm các yêu cầu chi tiết về số tiền cần phải trình bày trong thuyết minh đối chiếu.

Ngày hiệu lực và chuyển tiếp

IFRS 20 có hiệu lực cho các kỳ báo cáo hàng năm bắt đầu từ ngày 1 tháng 1 năm 2029 trở đi, với quyền lựa chọn áp dụng sớm.